

APROB,

_____/ semnat /____

„_20_” _07_ 2020

Mihail COTOROBAI

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

RAPORT PRIVIND VIZITA ANUNȚATĂ
la punctul de trecere a frontierei „Ocnîța-2”, sectorul poliției de frontieră „Ocnîța” și
punctul de trecere a frontierei „Otaci” din cadrul Direcției regionale Nord a
Inspectoratului General al Poliției de Frontieră

15 iulie 2020

Raportul a fost elaborat de,

- *Alexandru ZUBCO, Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP*

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La 15 iulie 2020, echipa multifuncțională în componența:

- 1) ENII Serghei, ofițer principal al Direcției regim și ordine publică a Direcției generale de control al frontierei al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (în continuare IGPF);
- 2) BUSUIOC Tatiana, ofițer principal al Secției proiecte de asistență externă a Direcției dezvoltare strategică și asistență externă a IGPF;
- 3) POPOV Iulian, șef direcție, Direcția protecție internațională și proceduri de azil din cadrul Biroului Migrație și Azil;
- 4) BUDEANU Ion, șef secție, Secția protecție internațională și proceduri de azil din cadrul Direcției azil și integrare din cadrul BMA;
- 5) ZUBCO Alexandru, șef direcție, Direcția prevenirea torturii Oficiul Avocatului Poporului;
- 6) PALII Oleg, avocat, director executiv AO „Centrul de Drept al Avocaților” și
- 7) PANOV Diana, avocată, consilieră de monitorizare din cadrul CDA,

au realizat vizite anunțate la punctul de trecere internațional al frontierei „Ocnița-2”, sectorul poliției de frontieră „Ocnița” și punctul de trecere al frontierei „Otaci” din cadrul Direcției regionale Nord a IGPF.

Scopul vizitei: verificarea situației privind respectarea drepturilor cetățenilor străini, solicitanți de azil și/sau persoanelor reținute pentru trecerea ilegală a frontierei de stat, formularea de recomandări pentru îmbunătățirea situației și protecția solicitanților de azil.

Vizita a fost organizată de CDA și realizată cu suportul IGPF.

Standarde de monitorizare:

- 1) Convenția ONU de la Geneva cu privire la statutul refugiaților, din 1951
- 2) Normele Comitetului european pentru prevenirea Torturii;
- 3) Directiva CoE 2003/9/EC din 27 ianuarie 2003 privind standarde minime pentru primirea azilanților;
- 4) Rezoluția CES nr.663 (XXIV) din 31 iulie 1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 5) Legea 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- 6) Legea 164/2015 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului;
- 7) Legea nr.200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE

Poliția de frontieră (IGPF) asigură menținerea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră, precum și a regimului și ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat, asigură securitate publică, securitatea aeronautică, controlul de securitate al pasagerilor, al bagajelor, al încărcăturilor, al personalului aeronautic, al personalului naval și al personalului de protecție a zonelor de securitate cu acces limitat în cadrul aeroporturilor și porturilor Republicii Moldova. În domeniul combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere, Poliția de Frontieră este în drept să aplice măsura de nepermitere a intrării în Republica Moldova a străinului, în conformitate

cu legislația în vigoare. La fel, instituția asigură controlul asupra migrației în punctele de trecere a frontierei de stat (PTF), are și alte atribuții prevăzute de Legea 283/2011.

C. COOPERAREA

IGPF și subdiviziunile sale teritoriale au manifestat deschidere și au cooperat activ cu echipa multifuncțională. Inițial, membrii echipei multifuncționale au purtat discuții pe aspectele de monitorizare cu reprezentanții IGPF. Ulterior, echipa s-a deplasat la punctele de trecere a frontierei. Membrii echipei nu au fost influențați în perioada de monitorizare. Echipa multifuncțională a avut acces la locurile de plasament temporar și registre.

D. TRATAMENTUL PERSOANELOR STRĂINE ȘI/SAU SOLICITANTE DE AZIL

D1. Situația la PTF „Ocnîța-2”.

PTF Ocnîța-2 reprezintă un punct internațional rutier de trecere a frontierei moldo-ucrainene, localizat în apropiere de orașul Ocnîța și la o distanță de 226 km de Chișinău. Specificul activității PTF Ocnîța a fost prezentat de șeful adjunct al Direcției regionale Nord a IGPF, Dl Anatolie Buzev și Dl Sergiu Grosu, șef al SPF Ocnîța. În perioada 17 martie-25 mai 2020 activitatea postului a fost sistată urmare a deciziei privind situația excepțională cauzată de pandemia COVID-19. Cetățenii străini care au întrunit condițiile pentru protecția anticovid au primit acces la intrare pe durata activității sistate.

Cât privește, asigurarea protecției străinilor/ sau potențialilor solicitanți de azil, în ultimii 5 ani nici o persoană nu a solicitat azil la PTF Ocnîța. Registrul de evidență a cererilor solicitanților de azil se află la SPF Ocnîța, la o distanță de 2-4 min cu automobilul. Însă, aflarea registrului cererilor de azil în alt spațiu decât PTF contravine prevederilor art.51, al.1, lit.a a Legii 200/2008 privind azilul în Republica Moldova, care menționează expres că **cererea de azil se depune personal de către străin, de îndată ce s-a prezentat în punctul de trecere a frontierei de stat.** Prin urmare, opinez că administrația PTF Ocnîța **urmează să localizeze registru de recepționare a cererilor de azil, precum și cererile model de solicitare a azilului în PTF Ocnîța.**

PTF Ocnîța nu dispune de spații pentru solicitanții de azil/ sau de reținere a persoanei. Toate persoanele sunt conduse la SPF Ocnîța. Iar persoanele reținute pentru infracțiuni sau contravenții sunt transmise Direcției urmărire penală din cadrul subdiviziunii Nord a IGPF. Doar în competența DUP ține de oferirea calității procesuale persoanei, precum și asigurarea garanțiilor fundamentale la reținere, etc au susținut reprezentanții IGPF.

În perioada 2020 a fost înregistrat doar un singur caz de migrație ilegală (din imprudență). Persoana, cetățean al R. Moldova a trecut linia de demarcare a frontierei moldo-ucrainene, fără să cunoască că a trecut-o. Problema este că linia de demarcare a frontierei vizează o fâșie a culturilor agricole de-a lungul traseului Ocnîța-Otaci. Astfel, pentru prevenirea situațiilor confuze, IGPF ar putea să marcheze mai multe semne de atenționare pe marginea șoselei, care să inspire o claritate pentru pietoni și șoferi, dacă e posibil.

D2. Situația la sectorul poliției de frontieră „Ocnîța” (în continuare SPF Ocnîța)

SPF Ocnița reprezintă un sector de poliție, localizat la intrarea în orașul Ocnița, renovat din fondurile bugetare ale IGPF.

SPF dispune de 2 odăi pentru solicitanții de azil (pentru bărbați și femei cu minori separate) și o cameră de reținere, localizate în subsolul sectorului de poliție. Spațiile sunt renovate în 2018, incluzând hol de acces cu ușă de gratii; bucătărie acomodată cu frigider; masă cu scaune și spațiu pentru pregătire (fără aragaz, microundă, fierbător); un spațiu pentru WC comun; un spațiu pentru duș; 2 odăi cu paturi duble, masă cu a câte 2 scaune; sistem antiincendiar și cameră de reținere (încuiată). În bucătărie și odăi există geamuri cu gratii. Din momentul deschiderii SPF nu au fost plasate persoane în spațiile respective. Spre deosebire de PTF Palanca, SPF Tudora și PTF Tudora¹, aici există un Registru de evidență a persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră plasate în camerele pentru solicitanții de azil, început în 2018. Menținerea evidenței respective este de apreciat. Una dintre observații rămâne neasigurarea accesului în odăile pentru solicitanții de azil/ reținuți a persoanelor cu dizabilități. Acestea se află la două nivele de scări în subsolul instituției, fapt ce poate trezi serioase întrebări cu privire la tratamentul persoanelor cu dizabilități.

Potrivit șefului SPF Ocnița, Dl Sergiu Grosu, camera pentru reținuți nu este utilizată și rămâne încuiată. Această cameră pentru reținuți este în același spațiu cu odăile solicitanților de azil. Nu este clar, modalitatea de asigurare a protecției în cazul în care în toate odăile vor fi plasate persoane. Conform procedurilor interne, orice persoană reținută este remisă către DUP Nord a IGPF, în sarcina căreia este asigurarea garanțiilor fundamentale. Echipa de vizită, la fel, nu a identificat vreun registru al persoanelor reținute de până la 3 ore. Membrii IGPF au susținut că persoanele reținute pot fi plasate și în izolatoarele poliției, după caz, Izolatorul de detenție preventivă al IP

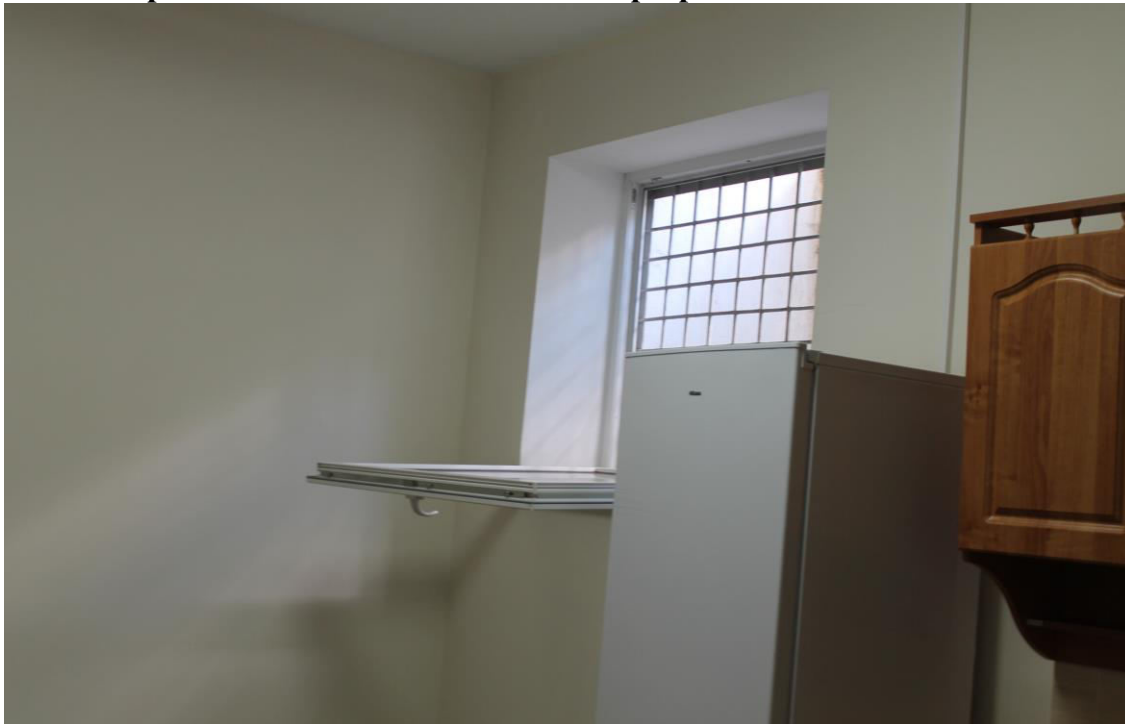
¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/07/Raport_vizita_PTF_24.06.2020_pe-site.pdf

Edineț, renovat recent din fonduri europene. Iar, orice persoană care intră în SPF Ocnița este înregistrată în registrul de vizite.

În opinia, Avocatului Poporului este imperios necesară asigurarea evidenții persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră. Potrivit normelor Comitetului european pentru prevenirea Torturii: (i) Deținuților emigranți în locurile de oprire la punctele de intrare în țară trebuie să li se ofere posibilități adecvate pentru a dormi, (ii) să li se permită accesul la bagajele lor, (iii) la dotările sanitare echipate adecvat și (iv) să li se permită să iasă zilnic la aer. De asemenea, trebuie asigurat (v) accesul la mâncare și, dacă este necesar, (vi) la îngrijire medicală. Potrivit aceluiași norme internaționale interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante include obligația de a nu trimite o persoană într-o țară unde există motive substanțiale să se creadă că există pericolul real ca aceasta să fie supusă torturii sau tratamentului necorespunzător. Respectiv, este imperios necesară asigurarea unei evidențe a persoanelor potențiale solicitante de azil, că au fost remise necondiționat către instituția BMA.

În aceeași ordine de idei, **Avocatul Poporului (Ombudsmanul) susține că instituirea registrelor de evidență a persoanelor reținute și plasate în camerele de reținere temporară în vederea asigurării tuturor garanțiilor antitortură, inclusiv pentru protecția angajaților în cazul alegerii de rele tratamente (inclusiv a celor reținuți de până la 3 ore).**

Cu referire la dreptul la hrană pentru solicitanții de azil și/sau dreptul la un sandwich pentru persoanele reținute (a se vedea normele Comitetului european pentru prevenirea torturii), **Avocatul Poporului susține demersul IGPF în acest sens. Bugetul IGPF trebuie să prevadă asemenea cheltuieli. Iar, angajații de poliție nu trebuie să recurgă la gestul de bunăvoință în a alimenta persoanele custodiate din resursele proprii.**

Foto_OAP_bucătărie_SPF_Ocnița_15.07.2020

Foto_OAP_baie_SPF Ocnita_15.07.2020

Foto_OAP_odăi solicitanti de azil_SPF Ocnita_15.07.2020

D3. Situația la PTF „Otaci”

PTF „Otaci” este un punct de trecere a frontierei moldo-ucrainene, localizat în orașul Otaci (râul Nistru). Delegația a fost întâlnită de șeful SPF Otaci, DI Ghenadii Maslov.

Cât privește, asigurarea protecției străinilor/ sau potențialilor solicitanți de azil, în ultimii 8 ani au fost înregistrate 8 cereri de azil. În 2020 nu au existat cereri de azil. Registrul cererilor de azil se află la PTF Otaci, fiind completat cu 8 cereri de azil. Însemnările în acest registru, conțin unele corectări (ceea ce e inadmisibil), inclusiv datele privind anul și ora solicitării nu corespund cu datele inițiale (de ex: perioada 2016). Pe viitor, asemenea corectări nu trebuie să fie admise. Perioada maximă de așteptare de la informarea BMA și până la preluarea de către BMA a solicitantului de azil variază între 4-8 ore. PTF Otaci nu dispune de spații pentru solicitanții de azil/ sau de reținere a persoanei. Respectiv, opinăm că solicitanții de azil se aflau pe perioade de peste 3 ore în incinta PTF, cel mai probabil pe un scaun al angajaților. La fel, reiterăm lipsa vreunui WC pe teritoriu (probabil există WC pentru angajați, dar echipei nu i-a fost comunicat). Există un WC public cu plată pe teritoriul adiacent PTF Otaci. În atare condiții, rămâne deschisă întrebarea cu privire la asigurarea necesităților elementare pentru solicitanții de azil/ persoanele reținute de până la preluarea acestora de către organele abilitate.

O altă îngrijorare a fost evidențiată în ceea ce ține de lipsa unui spațiu pentru solicitanții de azil. Membrii IGPF au reiterat că infrastructura PTF nu admite restructurarea unor asemenea odăi, deși la PTF Otaci există/ pot fi solicitări multiple de azil. În același timp, la PTF Ocnița, unde nu există nici o cerere de azil, există spații acomodate. La fel, reprezentanții IGPF au reiterat că SPF Otaci este într-o stare dezastruoasă, fiind închiriat de la o instituție preșcolară.

Potrivit reprezentanților IGPF, PTF Otaci remite solicitanții de azil la SPF Ocnița. Însă, reprezentantul BMA a confirmat că ultimul solicitant de azil a fost primit la PTF Otaci și nu de la SPF Ocnița. Această situație confuză ridică anumite semne de întrebare la aspectul asigurării protecției necesare. Prin urmare, este oportun ca în registrul cererilor solicitanților de azil să fie menționat cu exactitate **locul și ora** predării-primirii a solicitantului de azil. Tot aici, reprezentanții BMA ar trebui să verifice perioada de aflare a solicitantului de azil în PTF. Iar, angajații IGPF urmează să completeze corect datele în registrul respectiv.

Cât privește situația persoanelor reținute, reprezentanții SPF Otaci au comunicat aceleași informații comunicate de SPF Ocnița. Persoanele reținute pentru infracțiuni sau contravenții sunt transmise Direcției urmărire penală din cadrul subdiviziunii Nord a IGPF. Doar în competența DUP ține de oferirea calității procesuale persoanei, precum și asigurarea garanțiilor fundamentale la reținere, etc. În perioada 2020 nu au fost înregistrate cazuri de migrație ilegală la PTF Otaci.

E. CONCLUZII/ PROPUNERI:

În conținutul *Observațiilor finale privind cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova*, adoptate în cadrul reuniunilor 1600 și 1602 din 27 și 28 noiembrie 2017 de către Comitetul împotriva torturii, se accentuează că „Republica Moldova trebuie să-și intensifice eforturile pentru a aduce condițiile din locurile de detenție la standardele internaționale, cum ar fi Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (*regulile Nelson Mandela*), inclusiv prin asigurarea condițiilor materiale și de igienă adecvate pentru deținuți, inclusiv iluminare naturală și artificială suficientă, sisteme de canalizare și instalații sanitare adecvate, inclusiv veceuri și dușuri, încălzirea celulelor, ventilare suficientă, calitatea și cantitatea adecvată a

mâncării, așternuturi, paturi și obiecte de igienă personală, îngrijire medicală, activități în aer liber și vizite ale membrilor familiei”.²

Avocatul Poporului amintește că, articolul 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale impune autorităților o obligație pozitivă care constă în a se asigura că orice persoană privată de libertate este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea persoanei sunt asigurate în mod corespunzător.

În cadrul vizitei din 16 iulie 2020, au putut fi observate unele împrejurări ce indicau asupra efortului IGPF de a îmbunătăți condițiile materiale din cadrul SPF „Ocnîța”, cu excepția neacomodării spațiilor pentru persoanele cu dizabilități.

Situația de la PTF Ocnîța și Otaci este una relativ bună.

În același timp, lipsa unei camere de reținere temporară la PTF „Otaci”, lipsa spațiilor pentru solicitanții de azil la PTF „Otaci” este de natură să constrângă IGPF să găzduiască solicitanții de azil/ reținuții în condiții materiale necorespunzătoare.

În altă ordine de idei, lipsa registrelor de evidență a persoanelor reținute și plasate în punctele de trecere a frontierei și/sau sectoarele poliției de frontieră indiferent de durată trezește semne de întrebare, iar în unele cazuri îngrijorări cu privire la asigurarea garanțiilor împotriva torturii și sau altor forme de rele tratamente față de persoanele aflate în custodie. Complementar, IGPF urmează să identifice soluții în vederea asigurării drepturilor fundamentale la alimentație, sanitație, asistență medicală, la plimbări în aer curat, acces la bagaje și alte necesități specifice persoanelor din grupurile vulnerabile de risc (minori, persoane cu dizabilități, etc).

În plus, în scopul *protejării integrității fizice și psihice* „Statele nu doar trebuie să se abțină de la provocarea relelor tratamente, dar și să adopte/întreprindă *măsuri preventive*, necesare pentru a asigura integritatea fizică, psihică și bunăstarea persoanelor private de libertate.”³

În pct.10 al rezoluției nr.72/163 din 19 decembrie 2017, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a accentuat, în mod special, obligația statelor *de a întreprinde măsuri prioritare, decisive și efective, necesare prevenirii actelor de tortură, tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante.*

Urmare, a constatărilor echipei de vizită, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) conducându-se de prevederile art.24 a Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

RECOMANDĂ:

Inspectoratului General al Poliției de Frontieră:

² Pct.18(c) din Observațiile finale privind al treilea raport periodic al Republicii Moldova, adoptate de Comitetul împotriva torturii la cea de-a 62-a sesiune (6 noiembrie – 6 decembrie, 2017)

³ CtEDO, cauza Mouisel v. Franța, 2002.

- 1) Să localizeze și să mențină Registrul de evidență a cererilor solicitanților de azil și cererile model de solicitare a azilului **nemijlocit în PTF „Ocnița”** din cadrul Direcției regionale Nord a IGPF. Registrul respectiv nu ar trebui să se regăsească în sectorul de poliție Ocnița;
- 2) Să stabilească o procedură operațională clară cu privire la **transferul solicitanților de azil dintr-un post spre altul**, dacă este cazul, în special în PTF care nu au spații pentru solicitanții de azil. Aceeași procedură trebuie să prevadă datele persoanei ce a preluat, temeiurile, durata deplasării, mențiune despre predarea persoanei funcționarului abilitat, etc;
- 3) **Să asigure evidența persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră (reținute, plasate în camerele de reținere temporară sau în camerele pentru solicitanții de azil) pentru înregistrarea** (datelor persoanei, ora plasării în odăi/ camere, componența familiei (sau dacă nu este însoțit de familie), facilitățile distribuite acestora, date despre persoanele ce au vizitat (polițiști, procurori, etc), ora plimbării, ora alimentării, date despre asistența medicală, date despre leziuni vizibile, ora predării acestora altor instituții, instituția primitoare) **acestora într-un registru special, inclusiv pe perioada de până la preluarea acestora de către organele abilitate;**
- 4) În cazul în care, camera pentru reținere din cadrul SPF Ocnița nu este utilizată sau nu va fi utilizată conform destinației, aceasta urmează **să fie sistată prin aplicarea unui sigiliu;**
- 5) Să identifice soluții în vederea asigurării unei **odăi temporare în cadrul PTF Otaci** pentru plasarea persoanelor solicitante de azil și/sau reținute, cu respectarea dreptului la alimentație, apă și sanitație pe perioada de până la preluarea acestora de către organele competente.
- 6) Să distribuie copia raportului respectiv Direcției regionale Nord a IGPF, PTF „Ocnița”, PTF „Otaci” și SPF „Ocnița” pentru informare și reacționare, după caz.

Recomandările generale emise în urma vizitei la PTF Palanca, Tudora din 24 iunie 2020 rămân valabile.

Raportul respectiv este plasat pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Executor:

Coordonat,

Alexandru Zubco,

Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /